

Z obsahu: Sdělení Komise ke státním intervencím na trzích s elektřinou | Závěry Florentského fóra | Evropský soudní dvůr rozhodl v kauze nevyřazení povolenek

VÁŽENÍ ČTENÁŘI,

Skupina ČEZ se vydala za hranice svého dosavadního působení, vstoupila na trh s mobilní telefoní, a to jako mobilní virtuální operátor. Mobil od ČEZ nejsou jen výhodné tarify a kontaktní centra (call centra a zákaznická centra), oceněná v mezinárodní soutěži European Call Centre Awards. Pro útvar Public Affairs znamená i nové legislativní portfolio, které v současné době na evropské úrovni prochází další reformou směrem k jednotnému komunikačnímu trhu. Komise počítá s tím, že by legislativní balíček „Propojený kontinent“ mohl vstoupit v platnost na jaře 2015. Jeho hlavní rysy popisujeme v rubrice FAQ. V Bruselu probíhá živá debata nad podobou cílů pro 2030. Zatímco v roce 2006 se na Evropské radě pro cíle obnovitelných zdrojů vyslovily jen dva státy, došlo za předsednictví Německa v roce 2007 ke shodě na cílech 20–20–20 do roku 2020, které byly přeneseny do klimaticko-energetického balíčku. Dnes již známe důsledky tří protichůdných cílů, jejichž naplňování pokrývalo a znehybnilo energetický trh pro nové investice. Přesto se diskuse o cíli pro obnovitelné zdroje vede dál. I tentokrát bude hrát významnou roli Německo, které s obnovitelnými zdroji spojuje úspěch a existenci své Energiewende. V Evropském parlamentu neumějí výbory ENVI a ITRE najít společnou řeč. Shoda panuje zatím na důrazu na konkurenceschopnost, vyváženém energetickém mixu a bezpečnosti dodávek. Počet, zaměření, resp. přiměřenost jednotlivých cílů zůstává zatím sporný. Poslanci ITRE podporovali převážně původní návrh zprávy, zatímco poslanci ENVI požadovali převážně další konkretizaci pozměňovacími návrhy. Společné hlasování výborů se očekává začátkem ledna, na plenárním zasedání pak v únoru. Pohled Komise Vám přinášíme v rubrice O čem se mluví. Jak Parlament, tak Komise akcentují téma ceny energií, ke kterému Komise připravuje v rámci balíčku 2030 samostatnou zprávu. Cenami se bude zabývat i prosincová Evropská rada, která vezme na vědomí zprávu o pokroku v energetice od své poslední energetické debaty v květnu. Hlavní jednání Evropské rady o energetice, které zahrne i cíle 2030, se uskuteční v březnu, na základě lednového návrhu Komise.

Přeju Vám příjemné čtení,

Zuzana Krejčířiková

ČEZ, a. s. Public Affairs,

Duhová 2/1444, Praha, 140 53, publicaffairs@cez.cz

Ivo Hlaváč, ředitel Public Affairs |

Zuzana Krejčířiková, manažerka pro evropskou agendu |

Jiří Horák | Lucie Horová | Jan Prášil | Veronika Smolková |

Veronika Vohlídková | Barbora Vondrušková |

Bulletin je šířen pouze v elektronické podobě a bezplatně |

Texty a informace obsažené v tomto bulletinu jsou pova-

žovány za zdroj informací v rámci Skupiny ČEZ a širší

veřejnosti. Rozmnožování těchto informací a textů je

povoleno za podmínky, že je uveden jejich zdroj. Informace

a texty vychází z údajů dostupných v době vydání tohoto

bulletinu. Evropská agenda neručí za správnost a úplnost

informací. | Obrázky použité v tomto bulletinu pochází

z audiovizuální knihovny Evropské komise.

Sdělení Komise
ke státním intervencím
na trzích s elektřinou

Podpora obnovitelných
zdrojů energie

Mechanismy spolupráce

Zajištění bezpečnosti
dodávek

Zahrnutí flexibility na
straně poptávky do trhů
s elektřinou

SDĚLENÍ KOMISE KE STÁTNÍM INTERVENCÍM NA TRZÍCH S ELEKTŘINOU

5. listopadu 2013 představila Evropská komise sdělení k „Dokončení jednotného trhu s elektřinou a optimálního využití státních intervencí“. Reforma systému prosazovaná Komisí předpokládá postupné ukončování režimů podpory pro obnovitelné zdroje energie (OZE) a poskytování podpory pro rezervní kapacity.

Komise ve svém sdělení, které je rozděleno do několika pracovních dokumentů, nastavuje pokyny týkající se veřejné podpory v odvětví elektřiny. Na jedné straně se doporučuje postupné ukončování podpory poskytované obnovitelným zdrojům, na straně druhé Komise podporuje poskytování podpory na výstavbu plynových a uhlých elektráren vyrábějících elektřinu, která pomáhá vyrovnat výrobní nedostatky větrných a solárních elektráren. „Hlavním cílem trhu je poskytovat bezpečnou a cenově dostupnou energii pro domácnosti a podniky. Veřejná podpora musí tyto cíle podporovat. Musí být nákladově efektivní a musí být přizpůsobena měnícím se okolnostem“,

řekl komisař pro energetiku Günther Oettinger. Komise dále vysvětluje, že pokud veřejná podpora není pečlivě navržena, může to vážně narušit fungování vnitřního trhu a vyvolat nárůst cen energií nejen pro domácnosti, ale i pro podniky. Sdělení má proto poskyt-

nout členským státům informace k tomu, aby mohly učinit správné rozhodnutí s ohledem na vnitrostátní systémy. V následujících článcích naleznete shrnutí k jednotlivým pracovním dokumentům tohoto sdělení.

Více informací naleznete zde: [↗](#)

Sdělení Komise
ke státním intervencím
na trzích s elektřinou

Podpora obnovitelných
zdrojů energie

Mechanismy spolupráce

Zajištění bezpečnosti
dodávek

Zahrnutí flexibility na
straně poptávky do trhů
s elektřinou

PODPORA OBNOVITELNÝCH ZDROJŮ ENERGIE

Součástí sdělení Komise k „Dokončení jednotného trhu s elektřinou a optimálního využití státních intervencí“ je i část týkající se dalšího rozvoje obnovitelných zdrojů.

Hned v úvodu Komise připouští, že aktuální trh neumožňuje optimální rozvoj obnovitelných zdrojů bez státní intervence. Na trhu stále převládají tržní i regulační selhání, a to v podobě nedostatečné konkurence zdrojů, protěžování fosilních a nukleárních zdrojů prostřednictvím subvencí, nedostatečné internalizace negativních externalit jako je znečištění ovzduší či snižování energetické bezpečnosti a rigidního designu trhu neschopného včlenit růst OZE. Energetický sektor má dlouhou historii státních zásahů, a byť Komise uznává, že změna trhu je trvalou konstantou, rozvoj OZE je dle ní subjektem příliš častých, netransparentních a ne vždy předvídatelných změn. Tento aspekt negativně ovlivňuje zejména náklady integrace a rozvoje OZE, kdy může docházet k jejich podkapitalizování, ale i nadměrné kompenzaci. To ovšem nevylučuje nutnost reformy kompenzačních schémat, především v případě rychle klesajících nákladů na rozvoj OZE u „zralých“ technologií.

Jak by tedy měl reformní proces dle představ Komise vypadat? Pracovní dokument v rámci nejlepší praxe a postupů jmenuje následující podmínky:

- (i) dlouhodobé závazky týkající se načasování postupného odstraňování podpory;
- (ii) navržení dostatečně flexibilního kompenzačního schématu, které se přizpůsobí klesajícím nákladům zavádění daných technologií OZE;
- (iii) zavedení automatických redukcí podpory v závislosti na specifických stropech a technologických nákladech;
- (iv) pravidelné a plánované revize podpůrných schémat, které vyloučí neplánované ad-hoc zásahy;
- (v) jasné ukotvení závazku vyvarovat se změn, které mají dopad na návratnost již uskutečněných investic a které vedou k poklesu míry legitimního očekávání investorů;
- (vi) veřejné konzultace ke schématům podpory a jejich možným změnám;

(vii) určení stabilních, mimorozpočtových zdrojů financování, které nebudou podléhat fiskálním výkyvům či nejistotám. V neposlední řadě je kladen důraz na transparentní kalkulaci nákladů spojených se zaváděním OZE a jejich důsledné odlišení od ostatních systémových nákladů. Nespornou výhodou publikovaného pracovního dokumentu jsou konkrétní doporučení pro jednotlivé oblasti. Prvním je volba nástroje podpory, kdy obecně platí preference vystavit výrobce OZE většímu působení trhu. Alokační mechanismus by měl být do budoucna založen na aukcích a výjimka by měla být udělena pouze (z hlediska tržního podílu) minoritním výrobcům či technologiím, které nejsou schopny nést tržní rizika. Prioritním nástrojem by měly být tzv. *feed-in premiums* systémy, ať už s fixní nebo plovoucí premium složkou, a obligační kvóty schopné rozlišit mezi různými hodnotami *greeningu* pro různé OZE technologie, v podstatě odpovídající již známým certifikátům. Větší pozornost by měla

Sdělení Komise
ke státním intervencím
na trzích s elektřinou

Podpora obnovitelných
zdrojů energie

Mechanismy spolupráce

Zajištění bezpečnosti
dodávek

Zahrnutí flexibility na
straně poptávky do trhů
s elektřinou

být věnována i investiční podpoře, která na rozdíl od provozní podpory umožňuje oddělení (*decoupling*) závislosti produkce na ceně a tím zamezuje stimulaci výroby v okamžiku, kdy to není nezbytné či dokonce vhodné. Zjevnou výhodou je i dostatečná zavedenost tohoto typu podpory a zkušenost členských států s podmínkami jejího využívání (čerpání z rozvojových fondů jako jsou EAFRD či ERDF). V neposlední řadě nejsou ani *per se* odmítány klasické *feed-in* tarify (v podobě pevných výkupních cen nebo zelených bonusů), avšak jejich poskytování by se mělo omezit na případy, kdy jsou již stanoveny stropy pro rozvoj dané OZE technologie nebo se jedná o projekty malého rozsahu v souladu s pravidlem *de minimis*. Jakákoliv revize a nové nastavení podpory by mělo brát v potaz i nutnost minimalizace systémových dopadů na trh s elektřinou. Nově se tak požaduje zavedení vyrovnávací povinnosti i pro OZE, ovšem za premisy většího přizpůsobení trhu samotného. To spočívá v nastavení kratších bran při vnitrodenním obchodování, které umožní garantování vyššího výkonu z nestálých OZE a tím i nižší požadavky na vyrovnávání. Dále by mělo dojít k odstranění prioritního přístupu pro již zavedené technologie OZE, které mohou těžit z téměř nulových výrobních nákladů při řazení zdrojů. Rovněž je

doporučována vyšší harmonizace poplatků za připojení k síti jak na úrovni členských států, tak i všech výrobců. To by pro nové producenty OZE mělo znamenat větší stimul pro výrobu v místě nejvyššího potenciálu bez ohledu na náklady na připojení v daném místě. Poslední důležitou oblastí revize je kalkulace nákladů. Na základě dosavadních zkušeností jsou metodika a parametry kalkulace nákladů jako základu pro určení velikosti podpory v členských státech různé. Komise proto doporučuje sjednotit tuto kalkulaci na metodě *LCOE* (*levelized cost of electricity*). Navíc, konkrétní systémy podpory by měly obsahovat automatickou degresi zajišťující potřebnou dynamiku stanovování výše podpory. Mimoto, pokud jde o délku podpory, i zde dochází k odklonu od současné praxe, kdy Komise doporučuje místo garantování roků výroby z daného zdroje stanovit maximální množství tzv. *full-load hours* (hodin plného výkonu, za které bude přiznána podpora). Pro stát i spotřebitele to znamená větší počáteční jistotu ohledně celkových nákladů daného schématu a zabraňuje nadměrné kompenzaci. Z větší jistoty samozřejmě benefitují i výrobci či investoři. Závěrem Komise doporučuje hlavní prvky pro tzv. *evropeizaci* (jedna ze tří základních dynamik vývoje evropské integrace) obnovitelných zdrojů. Ta staví

na úplné implementaci pravidel a na dokončení vnitřního trhu s elektřinou a plynem, dále pak na jednotné kalkulaci nákladů podpory OZE, vyšším využití mechanismů spolupráce a na vytvoření přeshraničních schémat podpory na regionální úrovni.

MECHANISMY SPOLUPRÁCE

Součástí sady pracovních dokumentů týkajících se dokončení vnitřního trhu a státních intervencí jsou i pokyny pro použití tzv. mechanismů spolupráce.

Tyto mechanismy zavedla směrnice 2009/38/ES o podpoře využívání energie z obnovitelných zdrojů a to proto, aby umožnila členským státům určitou flexibilitu při plnění povinného cíle podílu obnovitelných zdrojů (dále jen OZE) do roku 2020. Flexibilita zde znamená možnost splnit část cíle prostřednictvím využití zdrojů nebo produkce původem z jiného členského státu.

V aktuálních pokynech Komise úvodem konstatuje nedostatečné využívání mechanismů spolupráce. V současnosti existuje pouze jeden realizovaný projekt, společné schéma podpory mezi Norskem a Švédskem. Absence používání mechanismů podle ní vede k růstu

Sdělení Komise
ke státním intervencím
na trzích s elektřinou

Podpora obnovitelných
zdrojů energie

Mechanismy spolupráce

Zajištění bezpečnosti
dodávek

Zahrnutí flexibility na
straně poptávky do trhů
s elektřinou

nákladů spojených se zaváděním OZE, kdy odhaduje, že plnění čistě pomocí „národních opatření“ představuje dodatečné náklady cca 2 mld. EUR ročně. Čím dříve tedy státy přistoupí k využívání mechanismů spolupráce, tím lépe, a to i z pohledu dokončení efektivního celoevropského energetického trhu. Váhání členských států připisuje Komise následujícím bariérám:

(i) předpokládané technické náročnosti navržení modelu spolupráce a ochotě podstupovat průkopnická rizika (tzv. *first mover risk*);
(ii) obavám z dopadů na národní politiku aneb jak vysvětlit přínosy spolupráce v porovnání s rozvíjením (a spoléháním se) domácích zdrojů domácímu elektorátu;
(iii) obavám z interference efektivity národní energetické politiky, zejména v otázce zabezpečení dodávek, a
(iv) vnímané hladině nejistoty a komplexnosti předpokladů, na kterých je založena kalkulace podpory a její sdílení mezi spolupracujícími stranami. V neposlední řadě situaci nepomáhá současná krize, omezování výdajů a nakonec ani škrtů v národních podpůrných schématech. Nicméně jak ukázalo Norsko a Švédsko, pokud se najde takový druh spolupráce, který umožní férové sdílení ekonomických i neekonomických benefitů spolupracujícími stranami a tyto budou

převažovat nad právními, finančními a politickými náklady a riziky, použití mechanismů je možné a efektivní. Pro jejich úspěšné zavedení musí být detailně posouzeny následující aspekty:

(i) institucionální administrativní parametry daného typu spolupráce;
(ii) identifikace a kvantifikace celkových nákladů a benefitů, a to jak přímých (peněžní transfery), tak nepřímých (dopad na místní ekonomiku) projektu;
(iii) důkladné zvážení všech možných interakcí v institucionální a finanční otázce realizace projektu s ohledem na jeho celkovou správu, a
(iv) důkladná právní analýza, resp. případné doplnění legislativy včetně vyjasnění postihů při neplnění (je to nejen otázka ekonomických ztrát, ale také minimálně pro jednu stranu otázka neplnění závazku vůči Unii s následnými sankčním postihem).

Směrnice umožňuje tři základní typy spolupráce, a to statistické transfery, společné projekty a společnou podporu. O výběru konkrétního typu rozhoduje především cíl spolupráce a také skutečně detailní posouzení výše uvedených aspektů. Pokud je hlavním cílem spolupráce prosté snížení nákladů na dosažení cílů pro rok 2020, nejvhodnějším mechanismem je statistický transfer, kdy jeden stát vyprodukuje

více než potřebné množství energie a tento přebytek (ex-post nebo ex-ante) za úplatu poskytne jinému členskému státu (ovšem nedojde k fyzickému přenosu). Hlavní výhodou mechanismu je ekonomický přínos obou stran, relativní administrativní a institucionální jednoduchost a nezávaznost spolupráce (strany se můžou dohodnout na jednorázovém plnění nebo kontinuálním plnění, které ovšem nepřekročí horizont roku 2020). Pokud je hlavním cílem rozvoj určité technologie nebo dlouhodobá spolupráce (jdoucí za rok 2020) pak se jako optimální mechanismus nabízí společné projekty (mezi dvěma či více státy). Strany se de facto domluví na kofinancování a realizaci daného projektu, většinou v oblasti s nejvhodnějšími podmínkami nebo potřebou rozvoje. Extrémním případem tohoto typu spolupráce je pak ustavení společné obchodovací platformy pro specifické technologie. Tento typ spolupráce je otevřen pro participaci třetích zemí, specificky např. zemím středomořského regionu a Balkánu. Od transferu se mimo jiné odlišuje tím, že umožňuje (a v případě třetích zemí i explicitně požaduje) fyzický přenos energie do „kupujícího“ státu. Tím se realizace projektu samozřejmě komplikuje, již se nezkoumá pouze nejvhodnější nástroj (feed-in premium vs. investiční podpora) a ekonomika projektu,

Sdělení Komise
ke státním intervencím
na trzích s elektřinou

Podpora obnovitelných
zdrojů energie

Mechanismy spolupráce

**Zajištění bezpečnosti
dodávek**

Zahrnutí flexibility na
straně poptávky do trhů
s elektřinou

ale též technické možnosti přenosu energie, dopady na kapacity zainteresovaných nebo tranzitních stran, atd. Pokud by hlavním cílem spolupráce byla vyšší integrace trhů (realizace jednotného trhu), vhodným mechanismem by mohla být společná podpora (resp. společná schémata podpory). V tomto případě strany navrhnou společné schéma podpory pro danou technologii a nesou rovným (nebo smluvně domluveným) dílem finanční břemeno stejně jako povinnost být v souladu se závazkem pro rok 2020. Výhodou je skutečně nákladově efektivní využití dané technologie, neboť pokud by obě strany nerealizovaly úspory, neměly by důvod nepoužít pouze národní schémata. Praktickým příkladem je norskó-švédské schéma obchodovatelných certifikátů spuštěné v roce 2012. Samozřejmě, vzhledem k pravidlu *one size does not fit all*, doporučuje se v některých případech kombinace uvedených mechanismů za účelem využití vzájemných synergií, kdy např. rizika (ne)souladu, které plynou ze společných projektů, mohou být zajištěny dohodou o statistickém transferu nebo kdy společná podpora může pokrývat některé technologie v rámci společného projektu.

Rozpracování možností použití mechanismů do podoby pokynů určitě přispěje k vyšší transparentnosti a realizaci spolupráce těch

členských států, které o to budou mít zájem. Díky své jednoduchosti může v daném časovém horizontu, tj. do roku 2020, uspět zejména statistický transfer. Proti zásadnějšímu rozšíření společné podpory v krátkodobém horizontu mluví heterogenita členských států EU. I v případě zmíněných skandinávských zemí byla příprava a realizace projektu během na dlouhou trať, a to si jsou oba státy z pohledu dostupnosti OZE velmi podobné jak pokud jde o potenciál, tak technologie. Nejkomplikovanější, byť ve většině ohledů nejvhodnější forma spolupráce založená na participaci na jednotlivých projektech, případně na ustanovení trhu se specifickými technologiemi, je, minimálně pokud lze usuzovat z pracovního dokumentu, institucionálně, právně, administrativně, politicky, i technicky tak náročná, že o jejím rozšíření v krátkodobém horizontu lze úspěšně pochybovat. A to by byla škoda, protože z hlediska benefitů i podnikatelských příležitostí se určitě jedná o nejperspektivnější mechanismus. Závěrem je nutno podotknout, že pro větší rozšíření mechanismů spolupráce v blízké budoucnosti je potřeba politická podpora, tj. závazný cíl pro OZE na úrovni EU po roce 2020. A ten je odmítán, a to zcela legitimně, zejména stranami, které vsadily na uhlíkový trh a jeho potenciál podporovat rozvoj nízko-

uhlíkových nebo obnovitelných zdrojů na základě tržní ceny uhlíku.

ZAJIŠTĚNÍ BEZPEČNOSTI DODÁVEK

**Součástí sdělení Komise jsou rovněž
Pokyny pro státní intervence pro zajištění
bezpečnosti dodávek.**

Předložené Pokyny představují soubor ex ante pravidel pro členské státy a upravují, jak postupovat při zajištění bezpečnosti dodávek tak, aby byl zároveň respektován princip společného trhu a umožněn přechod k dekarbonizaci ekonomiky.

Komise počítá s tím, že by iniciace investic měla být, jako v každém jiném odvětví, ponechána v první řadě trhu. Členské státy by měly pravidelně hodnotit přiměřenost výroby s přihlédnutím k situaci v regionu i v celé EU a metodika hodnocení by měla být v souladu s metodikou používanou ENTSO-E. V případě pochyb o přiměřenosti výroby musí být identifikovány příčiny potenciálních problémů, včetně regulačních nejistot a nejistoty dalšího vývoje. Taktéž musí být zváženy i jiné nástroje než státní zásahy (řízení spotřeby, propojení). V případě, že členské státy přistoupí k intervenci, musí být zvolena taková, která

Sdělení Komise
ke státním intervencím
na trzích s elektřinou

Podpora obnovitelných
zdrojů energie

Mechanismy spolupráce

Zajištění bezpečnosti
dodávek

**Zahrnutí flexibility na
straně poptávky do trhů
s elektřinou**

zajistí nákladovou efektivitu a minimální dopad na fungování trhu. Při zavádění intervencí musí být také zohledněn princip loajální spolupráce a intervence musí být komunikovány v rámci regionu i EU. Přílohou Pokynů je podrobný kontrolní list, který mohou členské státy využít jako nástroj pro odůvodnění státního zásahu i pro volbu mechanismu. Přijetí státního zásahu musí být v první řadě podloženo komplexním hodnocením přiměřenosti výroby, které musí

brát v úvahu prognózy ekonomického vývoje včetně potenciálu nárůstu spotřeby energií v různých sektorech, politiky v oblasti ochrany klimatu a infrastruktury, ale i potenciál sousedních členských států. V úvahu musí být vzato stáří stávajících zdrojů, potenciál sluneční a větrné energie včetně záložních zdrojů, přičemž opatření by mělo být široce konzultováno s dotčenými subjekty včetně uživatelů systému. Hodnocení by mělo dále brát v úvahu vnitřní trh a existující i plánované propojení se sousedními členskými státy. Taktéž by mělo rozlišovat mezi potřebou kapacit v základním a špičkovém zatížení. Mělo by také zohledňovat situaci v okolních členských státech, dostupné kapacity solární a větrné energie společně s jejich záložními zdroji, vývoj v oblasti opatření na straně poptávky a navíc ještě plánované odstavování zdrojů.

Vybraný mechanismus nesmí vést k nadměrné kompenzaci, musí být efektivní a musí zahrnovat prvky soutěže. Zároveň by měl splňovat následující charakteristiky:

- (i) mechanismus je otevřený i pro opatření na straně spotřeby,
- (ii) mechanismus je konsistentní s cílem dekarbonizace,
- (iii) mechanismus je technologicky neutrální,
- (iv) mechanismus vede k nulovým cenám

v případě, že je již na trhu dostupný dostatek kapacit,
(v) mechanismus je možné ukončit ve chvíli, kdy je selhání trhu vyřešeno,
(vi) mechanismus bere v úvahu obvyklou dobu výstavby zdrojů,
(vii) je dodržena zásada rovného zacházení s domácími i zahraničními zdroji,
(viii) mechanismus neovlivňuje implementaci market couplingu nebo přeshraniční vnitrodení obchodování. Státní intervence do energetického trhu pak dle Pokynů představují nebo mohou představovat veřejnou podporu. Problematika kapacitních mechanismů bude řešena i v budoucích „Pokynech ke státní podpoře pro energetiku a na ochranu životního prostředí“, ke kterým bude probíhat veřejná konzultace mezi Komisí a členskými státy.

ZAHRNUTÍ FLEXIBILITY NA STRANĚ POPTÁVKY DO TRHŮ S ELEKTŘINOU

Poslední pracovní dokument sdělení se týká flexibility na straně poptávky, resp. zejména řízení spotřeby.

V dokumentu Komise konstatuje, že otázka řízení spotřeby je aktuálně široce diskutovaná a má z hlediska dalšího směřování evropské

Sdělení Komise
ke státním intervencím
na trzích s elektřinou

Podpora obnovitelných
zdrojů energie

Mechanismy spolupráce

Zajištění bezpečnosti
dodávek

Zahrnutí flexibility na
straně poptávky do trhů
s elektřinou

energetické politiky velký význam z důvodu potřeby zajistit dostatečné vyrovnávací kapacity. V současné době je řízení spotřeby zmíněno ve 3. energetickém balíčku a jeho rozvoj je dále upraven ve směrnici o energetické účinnosti. Tyto právní předpisy obsahují ustanovení, která se týkají povinností členských států, regulačních úřadů, poskytovatelů přenosových a distribučních služeb.

Členské státy musí ve svých plánech počítat s rozvojem programů řízení spotřeby. Aby mohlo dojít k jejímu požadovanému rozvoji, je zapotřebí dokončit transpozici jak balíčku, tak směrnice o energetické účinnosti. Základní body, o které se dokument opírá, je odstranění regulatorních překážek pro zavádění řízení spotřeby, nastavení patřičných pobídek a implementace příslušné tarifní politiky. Za klíčovou podmínku považuje Komise tarifní politiku, která umožňuje flexibilitu tarifů a neregulované ceny elektřiny. Jako zásadní faktor pro rozvoj řízení spotřeby Komise ve svém dokumentu určila aplikaci chytrých měřidel. Pokud členské státy nepovažují jejich rozvoj za svoji prioritu, mají alespoň zabezpečit rozvoj infrastruktury nutné pro jejich zavádění (pokud by např. chytré měřidlo chtěl aplikovat zákazník na svoje náklady). Komise zároveň upozorňuje na zajištění bezpečnosti a zajištění ochrany přenášených

dat. Dále dokument poskytuje členským státům návod, jak zapojit spotřebitele a stimulovat je k tomu, aby spotřebovávali elektřinu v době, kdy je levná a kdy je jí dostatek. Komise se domnívá, že spotřebitelé mají vysoký potenciál jak ovlivnit poptávku po elektřině ve špičce přesunutím doby své spotřeby a touto cíleně rozloženou spotřebou se vyhnout nákladným investicím do nových elektráren.

Zvýšená flexibilita na straně poptávky zároveň umožní zvýšení podílu obnovitelných zdrojů na energetickém trhu i zvýšení účinnosti energetického systému. Dokument rovněž shrnuje, co se již udělalo a co je potřeba ještě udělat. Potenciál je dle Komise vysoký – očekává se snížení účtů za elektřinu v průměru o 10%, a dále se odhaduje, že 60 GW se může přesunout ze špičky mimo špičku, kdy je cena nižší. Celkově se odhaduje, že do roku 2020 by zavedení flexibilních mechanismů na straně poptávky mohlo ušetřit desítky miliard eur. Tyto úspory jsou počítány z neuskutečněných investic potřebných za účelem uspokojení poptávky ve špičce, nižších nákladů na přenos a distribuci a sníženými účty pro zákazníky. V neposlední řadě tato opatření pomůžou integrovat variabilní výrobu z obnovitelných zdrojů. Programy řízení spotřeby nabízejí příležitost k tomu, aby zákazníci spoluurčovali stav sítě tím, že omezi

či přesunou svou spotřebu ze špiček do méně zátěžových částí dne, a to zejména v reakci na cenové stimuly měnící se v závislosti na denní době, nebo jiné formě úprav ceny za odebranou energii.

Řízení spotřeby by se mělo rozvíjet v rámci velkoobchodního i maloobchodního trhu s elektřinou. Dokument předpokládá zapojení průmyslu, komerčního sektoru, malých podniků i domácností. V současné době však probíhá zavádění programů řízení spotřeby pomalu. Je zapotřebí systematictějších akcí na podporu a zpřístupnění plného potenciálu těchto programů spotřebitelům. Plná implementace vyžaduje fungující vnitřní energetický trh, kde dochází ke stejnému přístupu k nabídce i poptávce, a který disponuje systémem chytré infrastruktury. Komise rozlišuje několik druhů účastníků trhů – u dodavatelů se očekává, že budou spotřebitele správně motivovat, např. dynamickými cenovými plány. Toto ovšem může vést k poklesu tržeb za prodej elektřiny a tudíž je nutné, aby výrobci pozměnili své obchodní plány a spojili prodej s poskytováním služeb. Důležitou roli zastávají i distribuční společnosti, které by měly být aktivní ve formulování svých strategií v oblasti programů řízení spotřeby, protože řízení spotřeby pro ně představuje výzvu i příležitost.

**ENERGETIKA
V EVROPĚ A VE SVĚTĚ**

**Možnosti
internacionalizace ruské
energetiky**

**MOŽNOSTI INTERNACIONALIZACE
RUSKÉ ENERGETIKY**

V rámci strategie podpory internacionalizace ruských energetických společností dochází k tzv. směnám aktiv (asset swaps, resp. transakcím vzájemné výměny vlastnických práv domluvených aktiv).

Směna aktiv jeden z mála dostupných a využívaných nástrojů pro realizaci této strategie. Proto otázka použití swap mechanismu zůstává při jednání ruských energetických společností na čelných příčkách agendy. V současné době, kdy energetický sektor prochází transformací, má tento mechanismus interakce mezi společnostmi různých typů zvláštní význam. Směny aktiv jsou totiž nástrojem umožňujícím ruským firmám prohloubit mezinárodní spolupráci a nabídnout protistranám něco atraktivního.

V evropském kontextu vzbuzuje tento nástroj řadu obav, hlavně v souladu s antimonopolní legislativou a unbundlingem, a proto je jedním z cílů energetické strategie Ruska podporovat směny aktiv a učinit je méně rozporuplné v očích evropských vlád a regulačních orgánů. Tato problematika není v mezinárodním energetickém podnikání novinkou a samozřejmě

přesahuje rámec vztahů na úrovni EU-Rusko. Národní a mezinárodní energetické společnosti z celého světa hledají možnosti výměny aktiv v cílových trzích a některé členské státy tyto transakce aktivně provádějí. Jedním z příkladů směny aktiv v rámci strategické spolupráce

je strategie internacionalizace společnosti Rosněft, která využila tohoto nástroje ve svých transakcích se společnostmi BP, Statoil nebo ExxonMobil. S ExxonMobil podepsala společnost Rosněft dohodu o strategické spolupráci. To na jedné straně přineslo vytvoření společného podniku, prostřednictvím kterého může společnost ExxonMobil využívat kapacity nalezišť v oblasti Černého moře. Rosněft na druhou stranu dostal možnost investovat do ropných polí v oblasti Mexického zálivu a Texasu. V současné době obě firmy plánují společně prozkoumat zásoby ropy v západní Sibiři a prosazovat své plány na výstavbu elektrárny zpracovávající stlačený zemní plyn na Dálném východě. Motivem Rosněftu je budování vyváženého portfolia (geograficky diverzifikovaného, s významným podílem plynu), stejně jako možnost přístupu k technologiím a odborným znalostem v oblasti rozvoje nekonvenčních zdrojů od společnosti ExxonMobil. Ten má pro změnu šanci rozšířit svoji přítomnost na ruském trhu. Zatím se zdá být toto partnerství výhodné pro obě strany. Ruské společnosti vnímají směnu aktiv jako záruku loajality mezinárodních protistran. Bez tohoto typu záruk by se totiž ruské společnosti jen těžce zapojovaly do mezinárodní spolupráce.

Více informací naleznete zde: [↗](#)

Závěry Florentského fóra

ZÁVĚRY FLORENTSKÉHO FÓRA

V polovině listopadu se konalo Evropské regulační fórum, známé již pod názvem Florentské fórum, které se tradičně věnuje otázkám regulace energetického sektoru. Účastnili se ho zástupci Evropské komise, národních vlád, zástupci ACER, národních regulátorů, energetických společností a spotřebitelů.

Hlavní důraz byl tentokrát kladen na pokrok, který byl dosažen v rámci pilotního projektu Severo-západního regionu (NWE). Z technických důvodů ovšem v rámci tohoto projektu dochází k výraznému zpoždění a datum zahájení je momentálně posunuto na 4. února 2014. Zároveň byla potvrzena nutnost připojení sousedních regionů (CWE, CEE a SWE) do konce roku 2014. Dále se diskutovalo o důvodech pomalého rozvoje evropské vnitrodenní platformy, kdy se burzám nedaří shodnout se nad klíčovými prvky potřebnými k její realizaci. Fórum tedy požádalo Evropskou komisi, aby

zasáhla a vypracovala alternativní řešení. Komise by měla mimo jiné prozkoumat možnost, aby povinnosti přešly na operátory přenosových soustav, a rozhodnout o tom do konce roku. Fórum zároveň zdůraznilo, že role a povinnosti operátorů přenosových

soustav a burz musí být explicitně zdůrazněny v síťovém kodexu CACM. Prostor byl věnován i sdělení Evropské komise ke státním intervencím na trzích s elektřinou i tématu implementace nařízení REMIT.

Více informací naleznete zde: [↗](#)

Evropský soudní
dvůr rozhodl v kauze
nevyřazení povolenek

EVROPSKÝ SOUDNÍ DVŮR ROZHODL V KAUZE NEVYŘAZENÍ POVOLENEK

V polovině října vydal Evropský soudní dvůr (dále ESD) rozsudek v kauze C–203/12 mezi společnostmi Billerud Kalrsborg AB a Billerud Skarblacka AB proti Naturvardsverket (švédský úřad pro ochranu přírody).

Toto řízení se věnovalo výkladu čl. 16 odst. 3 a 4 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2003/87/ES a povinnosti provozovatele, který nejpozději k 30. dubnu každého roku nevyřadí dostatečný počet povolenek na emise, zaplatit pokutu i v tom případě, kdy k nevyřazení došlo z důvodu nedbalosti, administrativní chyby nebo problému technické povahy. ESD byla také položena předběžná otázka o možnosti rozhodnout o prominutí pokuty nebo o snížení její výše.

Žádost byla podána v rámci sporu mezi výše uvedeným subjekty, kdy švédský Úřad pro ochranu přírody uložil uvedeným společnostem pokutu za to, že včas (ke dni 30. 4. 2007) nevyřadily povolenky na emise ekvivalentu oxidu uhličitého odpovídající jejich skutečným emisím v roce 2006. Úřad jim uložil poku-

tu stanovenou švédským zákonem č. 1199 z roku 2004, kterým byla provedena směrnice 2003/87/ES. Společnosti podaly žalobu k vnitrostátnímu soudu s tím, že k 30. 4. 2007 měly na svých účtech dostatečné množství povolenek k pokrytí veškerých emisí za rok 2006. Neměly v úmyslu vyhnout se plnění povinnosti a povolenky nebyly vyřazeny včas z důvodu interního administrativního selhání. ESD byly následně položeny následující předběžné otázky: (i) vyplývá z ustanovení čl. 16 odst. 3 a 4 směrnice 2003/87/ES, že provozovatel zařízení, který k 30. dubnu nevyřadí dostatečný počet povolenek, musí zaplatit pokutu bez ohledu na důvod nevyřazení povolenek, například také v případě, kdy provozovatel zařízení skutečně měl k 30. dubnu dostatečný počet povolenek, avšak nevyřadil je k tomuto datu z důvodu nedbalosti, administrativní chyby nebo technického problému? Na tuto otázku ESD odpověděl tak, že článek 16 odst. 3 a 4 směrnice 2003/87/ES brání tomu, aby provozovatel, který nejpozději do 30. dubna průběžného roku nevyřadí povolenky na emise ekvivalentu oxidu

uhličitého odpovídající jeho emisím za uplynulý rok, unikl uložení pokuty stanovené v daném článku za překročení emisí, ačkoli k uvedenému datu má v držení dostačující množství povolenek. (ii) V případě kladné odpovědi na první otázku, byla položena ESD druhá předběžná otázka a to, zda ustanovení čl. 16 odst. 3 a 4 směrnice 2003/87 umožňují, například za okolností popsaných v první otázce, aby bylo rozhodnuto o prominutí pokuty nebo o jejím snížení. K této otázce ESD ve své odpovědi uvedl, že vnitrostátní soud nemůže upravit paušální pokutu, kterou stanovil unijní zákonodárce. To znamená, že nelze upravit, snížit nebo prominout pokutu stanovenou evropským právním předpisem.

STRATEGIE 2030

Evropská komise připravuje nový rámec energetické politiky EU po roce 2020. Balíček s pracovním názvem Strategie 2030 lze očekávat nejdříve počátkem příštího roku.

Jeho podoba se začíná poměrně jasně rýsovat už dnes. V Bruselu to při setkání se zástupci evropského průmyslu začátkem listopadu potvrdil generální ředitel DG CLIMA Jos Delbeke. Komise podle jeho slov považuje za důležité především načasování své iniciativy a za rozhodující označil v této souvislosti především dva mezníky. Z perspektivy Evropské unie zejména jarní Evropskou radu, v globálním kontextu pak připravovanou konferenci o klimatických změnách v Paříži, která se bude konat v roce 2015.

Za klíčovou prioritu v sektoru energetiky označuje Komise hlavně zajištění bezpečnosti dodávek. S ohledem na závislost Evropské unie na dodávkách ropy a plynu je to priorita zcela logická. Zároveň však dává Komise jasně najevo, že řešení vidí v obnovitelných zdrojích. Ty pro ni představují přijatelnou alternativu. To je hlavní argument Komise, o který opírá svoji jednoznačnou tendenci orientovat se do budoucna na další rozvoj obnovitelných zdrojů. Za klíčové v této souvislosti ovšem vnímá hlavně dva problémy, tj. otázku státní podpory a nestabilitu sítě. A právě na ně se hodlá v této fázi zaměřit. Tomu odpovídá i předpokládaná struktura očekávaného balíčku. Jeho základem bude horizontální text, který má vedle energetiky zohlednit také přímou vazbu na životní prostředí. Ale především by měl „zastřešit“ specializované dokumenty k jednotlivým klíčovým tématům: počínaje efektivním systémem ETS, přes transparentní ceny energií, až po konkurenceschopnost sektoru atd. V této souvislosti se diskuse nejčastěji točí kolem budoucích cílů – pro CO₂, obnovitelné zdroje, případně i energetickou účinnost. Ve stínu počtu a výše konkrétních ukazatelů však zůstává skutečnost, že Komise nepředpokládá právní závaznost připravovaného balíčku. Takže mnohem důležitější než jednotlivé ukazatele bude, kam EK hodlá do budoucna směřovat finanční podporu v rámci dalšího rozvoje energetického sektoru.

KALENDÁŘ UDÁLOSTÍ

Události z energetiky

3.–4. PROSINCE pořádá Evropské sdružení pro větrnou energii EWEA v nizozemském Rotterdamu technologický workshop,

zaměřený na problematiku předpovídání počasí u pobřežních a přibřežních větrných elektráren. Více informací na: [☞](#)

4. PROSINCE proběhne v Londýně konference Shale Gas – An Unconventional Resource, zaměřená na problematiku břidlicového plynu. Více informací zde: [☞](#)

5. PROSINCE se v Bruselu uskuteční Informační den pro energetiku v horizontu roku 2020. Účastníci budou obeznámeni s novinkami a informacemi týkajícími se návrhů, jež budou předloženy v roce 2014 a 2015, zejména z oblasti energetické účinnosti, konkurenceschopné nízkouhlíkové energetiky a chytrých měst a obcí. Více na stránkách: [☞](#)

11.–12. PROSINCE hostí New York energetickou konferenci nazvanou Global Conference on Energy Security and Sustainability (Globální konference na téma energetická bezpečnost a udržitelnost). Podrobnosti naleznete zde: [☞](#)

20.–21. PROSINCE se v Paříži uskuteční akce s názvem MacroTrend Conference on Energy and Sustainability. Námětem budou nejnovější trendy a vývoj v oblasti energetické politiky a ekonomiky, energetické výroby a spotřeby, technologií a inovací. Více na stránkách: [☞](#)

LEGISLATIVNÍ INICIATIVA KOMISE V TELEKOMUNIKACÍCH

Na tomto místě se dnes poprvé věnujeme speciálně oboru telekomunikací; podobně jako energetika patří v EU mezi tzv. „ex ante“ regulované sektory, naši společnost však nyní zajímá i díky novým službám, které ČEZ začal poskytovat svým zákazníkům jako tzv. virtuální mobilní operátor. Shodou okolností Evropská komise v září představila návrh rozsáhlých legislativních změn v oblasti telekomunikací. Balíček opatření, nazvaný vzletně „Connected Continent“, Komise prezentuje jako doposud nejvýraznější událost v rámci reformy telekomunikačního trhu. Komisařka Neelie Kroesová, zodpovědná za digitální agendu, nešetří chválou – podle ní Evropská unie říká jasné „ne“ nadměrným výhodám plynoucím operátorům z roamingu a naopak jasné „ano“ síťové neutralitě, investicím a vzniku nových pracovních míst. Zaznívají ovšem i názory opačné.

Jaká nejdůležitější změna čeká operátory a jejich zákazníky v případě schválení?

Zřejmě nejdiskutovanější změna se týká poplatků za tzv. přeshraniční volání, resp. mezinárodní roaming. Podle přání Evropské komise by měla praxe účtování přeshraničních příchodích hovorů v rámci Evropské unie skončit k 1. červenci 2014, úplný konec roamingových poplatků pak Komise hodlá prosadit do roku 2016. Podle současné představy Komise by operátoři měli na výběr buď umožnit zákazníkům volat na území Evropské unie za cenu shodnou, jaká je účtována při volání uvnitř dané země, kdy cenu určuje domácí trh, anebo umožnit využívat roamingových služeb jiného, levnějšího operátora. Toto opatření navazuje na v současné době již existující regulaci ceny mezinárodního roamingu.

Jaké další návrhy iniciativa Komise přináší?

Podobným směrem jako v případě roamingu jdou návrhy na odstranění „prémie z mezinárodních hovorů“, konkrétně míří na zákaz rozdílného účtování hovorů z pevných linek u přeshraničních a vnitrostátních dálkových hovorů. V případě mobilního volání by cena v rámci EU neměla překročit 0,19 EUR za minutu hovoru. Větší harmonizaci trhu hodlá Komise podpořit návrhem na zjednodušení licenčního řízení – společnosti působící ve více zemích by již nepotřebovaly získávat licenci v každém jednotlivém státě, ale stačila by jim jedna společná. Velké diskuse pak budí téma tzv. „síťové neutrality“ resp. otázka, zda má být operátorům nadále umožněno volně rozhodovat o pořadí vyřízení požadavků na přenos dat nebo zda budou muset v budoucnu vpouštět

data do sítě striktně neutrálně, bez ohledu na jejich účel a vlastnosti. V této věci Komise navrhuje zakázat blokování a omezování provozu Internetu, operátoři by však podle ní měli moci poskytovat zvláštní služby (typicky např. priority na základě požadované kvality přenosu v reálném čase, např. videokonference, IPTV apod.), nebude-li to na úkor rychlosti provozu garantované ostatním zákazníkům.

Jaké ohlasy návrhy Komise přinesly v sektoru telekomunikací?

Kritické názory z nejrůznějších stran upozorňují na několik problémů. Mnohým operátorům se nelíbí jak hlubší zasahování orgánů Evropské unie do jejich podnikání (zejména přímá cenová regulace), tak především rychlost, s jakou by měly být návrhy projednány, schváleny

**Legislativní
iniciativa Komise
v telekomunikacích**

a uvedeny do života. Tyto obavy ještě násobí právní povaha klíčového předpisu balíčku, kterou má být nařízení, nikoli směrnice; změny by tak platily bezprostředně i bez transpozice do vnitrostátního práva. Na stranu kritiků se přidávají i četní nezávislí odborníci, kteří upozorňují mj. právě na časovou tíseň, ve které by se měl návrh Komise projednat. V květnu příštího roku proběhnou volby do Evropského parlamentu a mnozí varují před unáhleným projednáním tak závažných změn ve zrychlené proceduře, které Komise od EP a Rady požaduje.

***Jaká jsou stanoviska relevantních orgánů
a jak probíhá projednávání?***

Na návrh nezvykle razantně reagovalo sdružení evropských telekomunikačních regulátorů BEREC. Ve svém stanovisku sice podporuje nejdůležitější body návrhu Komise, resp. směr, kterým se ubírají, ale současně vyjadřuje

nesouhlas s formou, jakou byl tento návrh předložen, a s rychlostí, s jakou by měl být schválen. BEREC též upozorňuje na nebezpečí, jež by plynulo z nového přerozdělení úloh Komise, členských států a národních regulátorů, resp. z přílišné centralizace moci na úrovni EU. Národní regulátoři také vyčítají Komisi, že s nimi tak zásadní návrhy nekonzultovala. Evropská rada na svém říjnovém zasedání návrh zhodnotila pozitivně jakožto krok na cestě k odstranění fragmentace trhu, avšak nevyšla Komisi vstříc v její snaze stanovit konkrétní lhůtu pro konečné schválení. Mnohé členské státy návrh kritizují podobně jako BEREC, tj. kvůli snaze prosadit příliš velké změny příliš rychle (např. Francie, Itálie, Švédsko, Maďarsko).

Jaká je další budoucnost balíčku?

První projednávání v klíčových výborech EP v prvním listopadovém týdnu ukázalo, že to

Komise opravdu nebude mít snadné. Pilar del Castillo, zpravodajka Výboru pro průmysl, výzkum a energetiku (ITRE) a jeden z vůdčích oponentů přístupu Komise, připomněla, že výbor kritizoval návrh od první chvíle, kdy s ním komisařka Kroesová přišla. Výbory Komise vyčítají zejména fakt, že zcela vypustila jinak standardní konzultační proces.

Malcolm Harbour, v sektoru telekomunikací a IT dobře známý britský poslanec a předseda Výboru pro vnitřní trh a spotřebitele, vyčetl návrhu i snahu o přílišnou harmonizaci „detailu“.

Zdaleka ne všechny poslanecké frakce ale nadšení komisařky Kroesové sdílejí, přestože se jedná o na první pohled mimořádně přitažlivé téma z pohledu jejich potenciálních voličů. A tak je vzhledem k jarním volbám do EP budoucnost balíčku přinejmenším nejistá.